

Generalul (r) Nicolae Spiroiu declară:

Caracter puternic, modestie și prosepțime a spiritului: general (r) Nicolae Spiroiu, ministrul apărării care a reușit, la începutul anilor '90 să-și valorifice ideile în acțiuni, propuneri și legi concrete. Echipa, rapiditatea luării deciziilor și experiența sunt punctele forte ale stilului său. Trei limbi străine, vorbite fluent, o privire caldă, menită să treacă peste granite, convențional sau nu. Îi place să termine ceea ce a început. Dar mai ales știe să crediteze oamenii cu încredere și să le acorde o șansă.

Acum, departe de larma politică, fostul ministru al apărării face consultanță tehnologică și trăiește normalitatea unei vieți așezate.

- **Fundația General Ștefan Gușă unde activați ca director are - aflăm dintr-o scrisoare adresată directorului Trustului de Presă al Ministerului Apărării, colonelul Ion Petrescu - proiecte multe și frumoase. Vă invit domnule general să începem dialogul nostru cu câteva dintre acestea.**

- Într-adevar, am acceptat de ceva timp să fiu directorul fundației care poartă numele fostului meu prieten și coleg de promoție la Școala militară de tancuri din Pitești. Este vorba de fapt despre o relansare a activității fundației, înființată încă din anul 1997, de către doamna Daniela Veronica Gușă de Drăgan, fiica generalului Gușă, pentru a păstra în memoria generațiilor actuale și, desigur, viitoare, personalitatea generalului Ștefan Gușă, șeful Marelui Stat Major din perioada aceea, în care au avut loc evenimentele din decembrie 1989.

Această idee cuprinde acele sugestii și propuneri făcute diferitelor structuri din Armată, inclusiv Trustului de Presă al Ministerului Apărării privind organizarea de activități în care nu se glorifică neapărat personalitatea generalului Gușă, dar sunt susținute și sponsorizate activități care reprezintă valori pe care, în prestigioasă sa carieră militară le-a servit în folosul patriei, al țării.

- **Este acesta și un prilej de a afla lucruri mai puțin cunoscute despre OMUL Ștefan Gușă?**

- Da. Eu îl cunosc încă din anii adolescenței sale, când ne-am întâlnit în Școala militară. El terminase un liceu prestigios din Buzău, B.P. Hașdău. M-a impresionat faptul că într-o serie de calități care de regulă sunt contradictorii. În primul rând, performanțe excelente la învățătură, inteligență nativă, cultură, calități asociate de regulă elevului totilor, cu ochelari, mai frav. Dimpotrivă, la el toate aceste calități erau dublate de un aspect plăcut, bărbat solid, care făcea *gigantica* la bară și ne impresiona pe toți. În același timp era tipul individualist. Era foarte generos cu colegii, îi ajuta, fapt care l-au făcut iubit și respectat. Calități pe care le-a păstrat de-a lungul întregii sale cariere. El vorbea la fel și cu un general și cu un mecanic conductor de tanc. Acest fapt l-a păstrat foarte aproape de inima oamenilor, indiferent de gradul pe care-l purtau pe umeri. Apeceput bine evenimentele din decembrie '89 și a acționat în conformitate cu excepționala sa pregătire profesională de ofițer.

- **Dumneavoastră, ce grad aveți în 1989?**

- Eram colonel inginer. Îndeplineam funcția de locțiitor al șefului Direcției tehnice tancuri-auto, prevăzută cu grad de general locotenent.

- **Aveți deci ocazia să vă întâlniți cu șeful Marelui Stat Major.**

- Desigur, chiar foarte des. Eram permanent în contact și cu ministrul Milea și cu generalul Gușă. Aveam discuții profesionale, dar și particulare, ca între colegi și prieteni: Ștefan și Nicu.

- **După 19 ani de la Revoluția din decembrie 1989 n-am găsit încă domnule general, răspunsuri la o serie de întrebări. Să începem cu starea de spirit din armată, în lunile premergătoare evenimentelor din decembrie '89.**

- Era o stare de pasivitate. Un fel de lehamite. Există o inerție în rândul ofițerilor din comandament. Parcă nu-i mai interesa nimic. Singurul lucru care mai trezea interesul era faptul că s-a adus benzina la PECO de la Hașdău, că s-a băgat unt la lactatele de pe Știrbei, chestii de viață cu care ne confruntăm. Lipsa acea emulație determinată de regulă de valorile militare specifice ofițerului oricărei armate. Consecințe ale unor măsuri care veneau în totală contradicție cu ceea ce se numește spiritul militar. În anii aceia se luaseră niște măsuri drastice de reducere a chelbielilor de personal. Funcții importante de comandă și control din armată, inclusiv din comandament erau neluca-

drate, asigurate cu înlocuitori. Motiv pentru care oamenii ajunseseră să facă haz de necaz. Spuneau că armata seamănă cu nechezolul, cafeaua aceea cu înlocuitori. Mai făceau gluma că Armata Română s-a aristocratizat, pentru că s-a înființat rangul de *duce*. Era cam așa: șeful secției operații

duce și funcția de șef de stat major. Să nu uităm că în vara aceea, ofițeri cu gradul de capitan sau de locotenent-colonel n-au fost avansați. Deși oamenii au făcut eforturi, au susținut examene. A fost o atitudine, o opoziție a Elenei Ceaușescu. Interesant însă, nimeni n-a reacționat. De aceea spuneam că era o stare de pasivitate. E adevărat că erai ținut la respect și de organele de partid și de cele de contrainformații. Și se mai întâmpla ceva. Devenise exacerbată participarea Armatei la lucrări în economia națională, în marile citorii. Peste 80.000 de ofițeri și subofițeri erau prezenți pe șantierele patriei. Se dăduse și un ordin aberant. Nici un tânăr ofițer nu putea susține concurs de admitere într-o Academie militară dacă nu avea doi ani de activitate în economia națională. Vă dați seama ce efect avea acest lucru asupra vieții de familie a tinerilor ofițeri.

Când la numit pe generalul Milea la conducerea ministerului, Ceaușescu i-a tras sarcina ca Armata să preia programul de irigații. 5.000 de mașini militare lucrau la diverse obiective economice. Trei Direcții centrale din minister coordonau activitatea armatei în economie. În minele din Valea Jiului, la decopertări, la carierele de suprafață, ca mână ieftină de lucru. Alți 30.000 de militari erau angrenați la lucrările de la Casa Republicii, pe Uranus, la Casa Științei, și la Hotelul Partidului, Marriott-ul de astăzi, ori la locuințele din zona Pieței Unirii, la acele apartamente care după Revoluție au rămas niște simple schelete. Aceste sarcini trimiteau în derizoriu misiunile fundamentale ale armatei, lucru care-l deranja foarte tare pe generalul Gușă. Fondurile pentru înzestrarea armatei erau în cea mai mare parte consumate pentru achiziționarea de basculante, excavatoare, buldozere, care n-aveau nimic comun cu dotarea militară.

- **În noiembrie '89, la Congresul PCR, lumea se aștepta la o schimbare. La înlocuirea**

lui Nicolae Ceaușescu cu fiul său Nicu. Din perspectiva discuțiilor pe care le-ați avut cu colegii din minister, vă puteați închipui această schimbare fără vărsare de sânge, așa cum s-a întâmplat în țările socialiste?

- Da, se aștepta o schimbare. Pe undeva, niște speranțe erau. Dar nu ne-am fi putut închipui că se va întâmpla ceea ce aveam să trăim în decembrie '89. Noi eram lipsiți de orice informație legală de ceea ce se petrecea în țările din jurul nostru, aparținând de blocul estic. Cel care a sesizat acest pericol, imediat după Congres, a fost șeful Marelui Stat Major, generalul Gușă. Într-o zi, pe la sfârșitul lui noiembrie, ne-am trezit convocați în sala de ședințe de la Marele Stat Major toți ofițerii cu funcții de răspundere din armată. Pe scena din sală a apărut generalul Gușă însoțit de amiralul Ștefan Dinu, care era șeful Direcției de Informații a Armatei. Gușă, foarte sec ne-a spus că în țările din jurul României au loc o serie de evoluții de ordin politic, social, despre care a considerat necesar să ne informeze direct, cu elemente crude, neprelucrate, pentru că este bine și strict necesar ca la nivelul funcțiilor noastre noi să știm ce se întâmplă, să fim informați corect. Apoi i-a dat cuvântul lui Dinu. Timp de două ore acesta a luat fiecare țară în parte și a analizat-o. Bulgaria, Polonia, Ungaria, Cehoslovacia, RDG, cu tot ce se schimbă acolo. La un moment dat pe scenă a apărut Ilie Ceaușescu. S-a așezat la vreo două scaune depărtate de Gușă vrând parcă, și prin aceasta, să-și exprime dezacordul cu ceea ce se întâmplă. Se foia, își trecea mâinile, se uita la noi. În sală era o tăcere de mormânt. Toți îl ascultam pe Dinu. Când acesta a terminat, Gușă s-a ridicat, n-a dat nimănui din sală cuvântul, deși noi am fi avut o mie de întrebări de pus, probabil pentru a se feri de comentarii ulterioare. A spus doar atât: *vă rog pe fiecare ca la nivelul funcțiilor și competențelor pe care le aveți să analizați elementele, informațiile care vi s-au dat și ne-a promis că vom fi ținuti la curent cu evenimentele care vor urma. Din păcate acest lucru nu s-a mai întâmplat. Am avut explicația amănunțită a acestei ședințe în seara târzie a zilei de 5 decembrie 1989 când eu am venit de la șantierul din Otlenița, cu o corespondență la Marele Stat Major. Generalul Gușă tocmai conducea pe cineva. M-a văzut, eu l-am salutat oficial: să trăiești, tovarășe general! El mi-a dat mâna și m-a tras la el în birou, acolo unde noi redeveneam colegi și prieteni. Nicu, mi-a spus, vino încoace*

armata nu a primit ordin să tragă

să-ți zic câteva chestii interesante. A dat drumul la televizor mai tare, și mi-a spus cum s-a produs acest ședință de informare. Măi, sunt foarte îngrijorat că voi aștia, din corpul de comandă și de control al Armatei nu aveți informații care să vă pună în gardă în situația unor evenimente neașteptate. Pentru asta i-am raportat ministrului. Iie Ceaușescu n-a fost de acord, dar până la urmă Milea mi-a dat mie câștig de cauză.

- Sincer, domnule general, aceste elemente nu v-au făcut să anticipați căderea dictatorului?

- Din păcate, nu. Și iată de ce. Pentru că pe lângă lipsa de informații despre care vă vorbeam, din cauza prezenței noastre pe șantier, nu aveam timp să ascultăm posturile de radio străine. N-aveam cum. N-aveam unde. N-aveam timp. Eu, de pildă, veneam acasă duminică la prânz, până luni dimineața când mă întorceam pe șantier. Eram frânt de oboseală. Nu-mi ardea de nimic. În plus, posturile Europa liberă, Vocea Americii, Deutsche Welle, BBC ori altele erau bruțate, și chiar dacă le-ai fi prins nu puteai discuta cu nimeni despre ele. Mi-aduc aminte, când eram șef de secție, că din zece oameni unul era informator. Blocul în care stăteam era locuit doar de militari. N-aveam de unde primi informații pe care civilii le mai aveau și chiar le comentau.

Sâmbătă, 16 decembrie am venit, ca de obicei, de pe Canalul București - Dunăre, pentru a-i prezenta lui Milea situația lucrărilor: cât pământ s-a excavat, cât s-a pus în iliguri, cât s-a betonat. Întotdeauna, sâmbăta după amiază făceam lucrul acesta. Iie Ceaușescu îl presa să se angajeze la Congres cu mai mult decât se poate. Milea însă nu accepta să minie. A trecut o oră, o oră jumătate și ministrul nu mă mai chema. Lucrul acesta nu mi se mai întâmplase. De obicei, mă primea imediat. La un moment dat ieșe generalul Gușă, mă vede așteptând pe canapea și mă întreabă ce e de mine acolo. Îi spun și-mi zice: *dute-mă acasă că n-are timp de voi în noaptea asta*. Dar mai mult nu mi-a spus. A doua zi, duminică, la ora 13 mi întorsesem acasă de la Oltenița. Singura zi când stăteam și eu cu familia. La ora 14.00 mă sună locotenent-colonelul Nacu, ofițer de serviciu la CTT care mi-a spus că mă cheamă comandantul. *Cu cizme și centură*, îmi întrebă. Nu, așa cum sunteți. Când m-am prezentat, generalul Hortopan vorbea cu ministrul. Mi-a spus: *măi, Spiroiu, vezi că tovarășul ministru a alarmat direct Buziașul*. Acesta era Centrul de instrucție echipaje mașini de luptă

subordonat comandamentului. *Am luat măsura să constituie o grupă operativă la Statul Major, Ia-ți și dumneata măsuri și fă același lucru la Direcția tehnică*. I-am răspuns că este în București șeful meu, generalul Urdăreanu, șeful Direcției Tancuri Auto. Se va supăra că fac asta în locul lui. Urdăreanu era suspicios, avea vreo 64 de ani și credea mereu că vreau să-l iau locul. Hortopan, deși trecea drept un tip dur, vorbea întotdeauna cu mine foarte frumos. Spre surprinderea mea mi-a spus: *de ce să se supere? Nu ești tu locuitorul meu la Front?* „Frontul” era o structură în lucrările de mobilizare. L-am întrebat: *Începe războiul?* De data aceasta mi-a spus, bolovănos: *taci mă dracu' din gură și fă ce ți-am spus*. Am ieșit cu coada între picioare și afară l-am întrebat pe

să treacă definitiv de partea celor care doreau căderea dictatorului. Îmi aduc aminte că pe biroul meu era o fotografie cu Ceaușescu. În clipa aceea am luat-o și am dat cu ea de pământ, pentru că îl cunoșteam pe Milea și știam că ministrul meu nu putea fi un trădător, așa cum se arătase la radio și la televiziune. Am ieșit pe coridor să văd cum reacționează oamenii. Primul care mi-a ieșit în cale era un căpitan inginer, Oancea, de la secția reparații. Mi-a zis: *tovarășe colonel, ni l-au împușcat pe tovarășul ministru, noi ce facem?* Și-atunci, eu am zis cu voce tare: *il împușcăm și noi pe el*. Nici nu-mi dau seama câtă dreptate am avut. Doamna Flucus, juristul Comandamentului, de față și ea, m-a luat în brațe și m-a sărutat. Așa am trăit momentul.

- Câte dintre gloanțele trase în demonstrații au aparținut efectivelor armatei?

- Greu de spus. Cert este că Armata nu a primit ordin să tragă în manifestații. Generalul Milea nu a dat un asemenea ordin. Au fost cazuri punctuale, când militarii și chiar comandanții timorați de situația inedită cu care se confruntau, provocați de diversioniști (scuipați, injurați, încercare de luare a armelor, îndemn de a-și ucide comandanții) sau induși în eroare de acțiunea de dezinformare practică - prin manipulare sau incoștient - și de posturile de radio și televiziune, au făcut victime nevinovate - la Catedrala de la Timișoara, la Chișinău, la Otopeni, pe Calea Giocului - în acțiunea de recuperare a tancurilor capturate care, aflate pe mâna diversioniștilor, deveniseră un

de la 22 decembrie lucrurile au evoluat și la noi în ideea primei variante de destabilizare. Aceea cu preluarea conducerii de către garnitura a doua a nomenclaturii, de dizidenți. La noi a venit domnul Iliescu, despre care în vest se produsese ideea că va fi viitorul conducător al României. Aici s-a produs, dacă vreți, prima falie între cele două categorii de forțe care au acționat la noi pentru destabilizare. Pe de o parte URSS-ul, prin Gorbaciov, care credea că o să facă socialismul acela pe care n-a reușit să-l facă nici la el și nici la noi, iar a doua erau cei de „dincolo”, mult mai radicali, care doreau o schimbare totală. Foarte mulți morți s-au datorat acelei diversioni, războiului radioelectronic în legătură cu care noi nu eram deloc instruiți, deloc pregătiți. Și aceste lucruri nu le puteam face decât o putere care avea sateliți, care dispunea de înalte tehnologii, pentru că toate avioanele, elicopterele sau navele care au apărut pe radare erau de fapt holograme. Care aveau comportament de țintă reală. În care noi trăgeam, ele dispăreau și apoi reapăreau. Rachetele sol-aer nu pornesc de pe rampă dacă n-au semnal de la țintă. Înseamnă că ținta aceea hologramă care nu exista a dat semnal de răspuns și a pornit racheta.

- Care este, domnule general, adevărul fundamental al revoluției?

- Adevărul fundamental al revoluției este că România a fost obiectul unor planuri de destabilizare elaborate dinainte de către Blocul vestic care a trecut la o altă strategie de desființare a regimurilor comuniste și restaurarea democratică. România a avut o situație cu totul și cu totul specială. În România n-a mers acest plan. Și atunci, la noi s-a intenționat și pregătit și varianta militară, cu eventualul *bonus*, liber la dezmembrarea țării. Este meritul Armatei Române și al generalului Gușă care a zis: *Armata Română este în măsură să țină sub control situația din țară. Nu avem nevoie de niciun fel de ajutoare*. Acest lucru a fost un semnal pentru Gorbaciov și pentru Occident.

- Poate fi judecată o revoluție în justiție?

- Una care eșuează, poate. Una victorioasă, NU! Instantele judecă pe dispoziții de lege, iar revoluțiile nu au lege. Se fac pentru a răsturna ordinea existentă. Nu vreau să ofensez pe nimeni, dar vau plăcut procesele din Justiția Română generate de cauzistica Revoluției din Decembrie? Mie NU!

Interviu consemnat de
Benone NEAGOE

Nacu: *domnule, știți ceva? Păi, n-ați citit ziarul? Ce ziar?* Și mi-a arătat România liberă, unde în colțul din dreapta, duminică, apărea o pastilă din acelea moralizatoare. Și scria acolo: *să îndeplinim hotărârile judecătorești*. Mai scria despre un pastor din Timișoara care n-a vrut să părăsească biserica... N-am înțeles nimic. După care a început alarma, *Munții de aramă, Radu cel Frumos* și așa mai departe.

- Moartea generalului Milea a avut vreun ecou în rândurile militarilor?

- Acela a fost momentul în care dacă a mai fost un singur om în Armată care să zică că ar fi susținut regimul, s-a terminat totul. Milea e un erou nu numai pentru că și-a luat viața asumându-și răspunderea pentru ceea ce se întâmplase, dar și pentru că gestul lui a determinat întreaga Armată

- Care a fost rolul și rostul generalului Stănculescu în căderea dictatorului?

- Unul foarte important. Generalul Stănculescu, așa cum l-am perceput eu în conducerea Armatei era un om inteligent și abil. Sigur că i se impută acum ghipsul. Să știți că istoria omenirii are multe ghipsuri. Carol de Anjou s-a îmbrăcat în soldat și a pierdut sigiliul la Posada. Despre Dimitrie Cantemir se spune că ar fi fugit din Moldova când au venit turcii, sub rochiile Ecaterinei, nevasta lui Petru. Eu nu laș condamnarea pentru acel ghips, care i-a permis să nu vină la Ceaușescu pentru a aduce trupe care să-l apere. Deci rolul lui a fost extraordinar de pozitiv, și a determinat evitarea unor vărsări de sânge și mai ales a determinat plecarea din sediul Comitetului Central a dictatorului, implicit a comandantului suprem.

pericol pentru locuitorii Timișoarei. Ar fi fost 60.000 de morți. Dacă efectivele armatei ar fi tras în demonstrații de la Baricada Intercontinentală, s-a demonstrat experimental că ar fi fost sute de victime. E greu de spus. Martorii de atunci fac acum declarații pro-domo, menite să le confere merite sau privilegii, ori să-i scoată din cauză pe cei aparținând altor structuri de forțe, care au acționat acolo în prezența *discentă dar acționă, chiar criminală*, a șefilor lor. Din păcate, Milea a fost împins în față. Și, împăcat Armata. Pe nedrept.

- După 19 ani de atunci, ați aflat cine au fost teroriștii, cine este responsabil pentru morții și răniții revoluției?

- Este clar. A fost vorba de grupuri de cercetare-diversione străine. Ei au acționat pentru a crea acea stare de confuzie, a amorosa revoluția. Mai ales în condițiile în care

Generalul (r) Nicolae Spiroiu:

Militarii m-au perceput corect, ca pe unul de-al lor...

(continuare din numărul trecut)

- În aprilie 1991 ați preluat conducerea Armatei Române. Cum s-a ajuns la nominalizarea dumneavoastră?

- Numirea a pîcat din senin. Naveam relații politice. Nu am fost întrebât nici de premier, nici de președinte: dacă vreau, dacă pot. Le-aș fi răspuns că pot, dar nu doresc. Eram secretar de stat și șef al Departamentului Înzeștrării. O funcție în care accedasem mai mult pe linie profesională, ca șef de direcție tehnică, în noiembrie 1990. În dimineața zilei de 30 aprilie 1991, de la cabinetul primului-ministru mi s-a comunicat că domnul Petre Roman mă convocă la ora 13.30 la Palatul Parlamentului. Am întâlnit acolo mai mulți necunoscuți, la acea dată, pentru mine. Premierul a intrat în încăpere, ne-a salutat și a spus: *domnilor, facem o remaniere și am decis să vă las în guvern. Domnul Spiroiu la Apărare, domnul Dan Mircea Popescu la Muncă, domnul Bădescu la Transporturi, domnul Bercea la Finanțe...* și loca vreo doi-trei. Poziții în loja din stînga aulei. Am preluat noua funcție fără să mă preocupe numirea. În cazul meu se potrivea dictonul: *Să-ți dai puterea celui care n-o dorește*. Abia în decembrie 1990, cu trei luni înainte de încheierea celui de al treilea mandat consecutiv de ministru, am aflat de la unul din consilierii președintelui României despre *preliminariile* nominalizării mele. Consilierul, istoric militar, prieten cu colonelul Gheorghe Văduva, redactor-șef la *Armata României*, primise sarcină să găsească un general din Armată care să îndeplinească anumite condiții pentru a fi numit în locul domnului Stînculescu, nominalizat la Industrie ca să se termine cu *zvonurile* că vrea să *dea o lovitură de stat și să reinstaureze monarhia*. Necunosând generalii din Armată, consilierul sa sălăuit cu colonelul Văduva. Acesta iar fi spus că sunt singurul căruia i se potrivește *preșea* o *noastră* condiție puse avansat general după 22 decembrie, nicio legătură cu fosta nomenclatură, comportament ireproșabil în timpul evenimentelor, pe lângă educația militară și studiul compatibil cu cele civile, ca să fie apt pentru reformă, să nu fie contestat de Armată. Premierul mă cunoștea. Înmănasem cu succes un mesaj al său regelui Fahd al Arabiei Saudite, după o încercare anterioară eșuată a unuia dintre miniștri. A fost imediat de acord și la întrebare pe Stînculescu, în prezența președintelui: *De ce, Victore nu l-ai propus de la început pe generalul Spiroiu? M-am gândit și eu la el, dar este inginer. Cum, la voi inginerii nu sunt buni?!*...

- Pe timpul mandatului dumneavoastră oamenii în uniformă au devenit mai linișiți. Ați reintrodus încrederea în rândurile militarilor...

- Da. S-au liniștit pentru că m-au perceput corect, ca pe unul de-al lor. Nu eram nici *profitor de conjunctură*. La revoluție nu mi schimbasem statutul. Am rămas în aceeași funcție de locțiitor șef de direcție tehnică în Comandamentul operativ-strategic, fostul CIT, din str. Știrbei Vodă. Le știam neliniștile, aspirațiile, incertitudinile privind viitorul în cariera militară. Circulara prin comandamente și prin unitățile din teritoriu niște amenințări: *vedeți voi, vine o reformă, deși n-am convins că cel ce le pînseu în circulație habar nu areu în ce consta aceasta*. Am căștigat încrederea oamenilor în uniformă și pentru că am reușit să-i conving, încă de la primele mele interviuri în media și întâlniri cu cadrele din principalele comandamente, că știu ce vreau. Că știu care este scopul reformei armatei, deși termenul adoptat de societatea civilă nu-mi plăcea: transformarea acesteia dintr-o armată organizată, subvenționată și controlată în

regim totalitar, cu economie centralizată de stat, într-un organism militar aflat sub control politic civil, apt să funcționeze în condițiile Statului de Drept, cu economie de piață. Că nimeni nu va avea de pierdut prin aplicarea măsurilor de reformă. Dinpovrivă. Drepturile și libertățile specifice militarilor vor fi legislate prin statute și respectate. Că pensionabili nu vor fi aruncați

Împreună cu Manfred Wörner, secretar general NATO, la prima sa vizită în România, în Iulie 1991

în mizerie. Pe scurt: am găsit reforma ca *sperietoare* și în câteva săptămîni am transformat-o în *opțiune*. În interviul din ADEVĂRUL (10 mai 1991), am dat asigurări opiniei publice că armata va rămâne neutră politic. La întrebarea *cu ce gânduri și începăți mandatul?* am răspuns: *sunt condamnat să fac reformă. Dacă pierdem pariul cu agricultura sau industria, ne îndatorăm, dar ne dau alții tot ce ne trebuie. Dacă pierdem pariul cu transformarea armatei, pierdem țara, pentru că apărare nu ne dă nimeni. Nimeni nu e proșt în țara lui, dar dacă lucrurile noastre merg după gândurile mele, EU VOI FI ULTIMUL MILITAR MINISTRU AL APĂRĂRII ÎN ROMÂNIA*. Și așa a fost. Acum, aceste opțiuni par desuete, dar atunci aveau altă rezonanță. La granițele fără se dezintegra un colos - Imperiul sovietic - și federația Țărilor de Sud. De la Timșopol, generalul Lebed amenința că în 6 ore e la București cu *Armata a 14-a*. Toace făcea zilnic naveta la Budapesta, la Mitterand - fie lertat - perora despre Trizon prin Ungaria. În întâlniri cu cadrele militare le-am cerut să respecte strict dispozițiile privind neimplicarea în politici și în afaceri. Să învețe limbi străine și operația calculatoarelor. Am fost intranzigent cu cei călătore care, în mod deliberat, n-au respectat dispozițiile legale, indiferent dacă a fost un secretar de stat sau un colonel fost membru marcant CADA. Sa redat astfel autoritatea actului de comandă, afectată serios de unele manifestări induse de sechelele împlicării armatei în *evenimente*.

- Au existat precedente care v-au ajutat în promovarea reformei?

- Predecesorul meu, domnul Stînculescu, reușise să calzeze armata. A declarat pe bună dreptate că la preluarea mandatului său, ofițeri erau în Piața Victoriei - aluzie la CADA, iar militarii în termen de la *Compania a 5-a bascalante* în Gara Basarab. A dat acel ordin circular OC 1/1990 care a permis clarificarea comportamentului cadrelor militare din Armată în timpul evenimentelor din Decembrie - singura instituție de forță care a făcut acest lucru. Are

meritul de a fi eliminat elegant, dar ferm, pe cei ce au fost rechemati în activitate de ministrul Militaru, majoritatea naști de realitățile armatei, incapabili de reformă. Prin actul său, Militaru dovedise că nu avea încredere în noi. A încercat să compenseze ofensa cu grade date la excepțional, vreo 8000 în două-trei săptămîni. Fără succes însă. Domnul Stînculescu a luat și

unele măsuri *cosmetice* de reformă - uniforme la două rânduri, pălărioare pentru ofițeri femei, însemne noi de grade, embleme ș.a.m.d. - care au avut efectul lor pozitiv. Comandamentele din Știrbei au fost rebotezate formal Comandamentul Trupelor de Uscat, dar își vedea fiecare de treabă cu înaltă. Or, reforma însemna mult mai mult și mai profund: separarea deciziei politico-militare de cea profesional-militară la nivelul conducerii armatei, înființarea statelor majore de categorii de forțe în subordinea operativă a Statului Major General și desființarea comandamentelor de armă care nu comandau nimic, fără a fi afectată specialitatea militară respectivă, care la noua concepție urma să crească în importanță, pregătirea societății - oameni politici, înalți funcționari din autoritățile publice, jurnaliști - pentru asumarea de funcții în domeniul apărării, respectiv mediatizarea corectă a evenimentelor militare. Pentru aceasta, în decembrie 1991, imediat după promulgarea Constituției, am înființat *Colegiul Național de Apărare*. Inițiativa care a întărit unele piedici și un boicot inițial de la Cotroceni. Nu din partea președintelui, care a aprobat-o. În 1992, s-au promovat la Parlament *Legea Veteranilor* și proiectele primelor patru legi din cele șase preconizate să formeze sistemul legislativ al apărării care să alinieze organismul militar la exigențele statului de drept. În următorii trei-patru ani acestea au fost aprobate și promulgate fiind, cu unele amendamente, valabile și astăzi.

- Ați avut și câteva acțiuni care au făcut oarecare senzație și v-au sporit popularitatea. Ca de pildă, eliminarea uniformelor tip armată de pe aeroportul Otopeni?

-Da. Aș putea să scriu o carte cu întâmplări savuroase din timpul celor trei mandate de ministru. Cu uniformele de pe Otopeni lucrurile stau astfel. Domnul Roman m-a reposedat, delictat, dar ferm, într-o seșintă de guvern, că delegațiile străine care vin la dînsul se pîng de numărul mare de militari în uniformă din aeroportul Otopeni. Că aceasta deranjează, stresează, dau

o imagine nefavoabilă procesului de restaurare democratică a României. Cunoscînd situația, am replicat că Armata nu are militari în Aerogara Otopeni. Singurii militari sunt cei de la Divizionul care asigură paza anti-aeriană a aeroportului și descumîntarea eventualelor acțiuni teroriste. Dar aceștia sunt pe clămp, nu în Aerogară. Unde nici nu au acces. Am recomandat să se discute problema uniformelor cu responsabili instituțiilor paramilitare din Ministerul de Interne și serviciile siguranței naționale. Știam că, în decembrie 1989, CFSN dăduse un *Decret lege* prin care Ministerul de Interne și fostul Departament al Securității Statului cu forțele din subordine fuseseră trecute în *compunerile Armatei*. Măsură formală inoperantă, cel puțin discutabilă, de așa-zisă *punere sub control* a fostei poliții politice a partidului comunist. Nici vorbă să poată fi controlată. Armata avea 70-80 mi cadre active, iar ei erau peste un milion. De fapt, Armata la protejat să nu-i linșeze populația răevrîtită. Li s-au dat indicative de unități și legitimații tip MAPN, certificate și plăci cu numere de înmatriculare militare. După ce s-au reinstituționalizat, au continuat să folosească abuziv, ca acoperire, facilitățile date atunci de armată. Un exemplu: În Iulie 1990, în drum spre aeroportul Bîneasa la un Spectacol Aerian, subofițerul șofer de pe autoturismul comandantului Trupelor de Uscat a observat că automobilul care se deplasa în față avea același număr militar de înmatriculare cu al mașinii sale. Automobilul era al Directorului SIE. Și în prezent se clamează prin talk show-uri TV de informări de maniera: *Nu noi, Armata că eram în compunerile ei*. Se pare că intervenția domnului Petre Roman nu a avut efect, deoarece, la scurt timp și noul premier, domnul Stoiljan, m-a pus aceeași problemă. I-am explicat și dumnealui situația și i-am promis că în două săptămîni nu se va mai vedea pe aeroport nicio uniformă tip armată. Am comunicat structurilor cunoscute că le dau 14 zile să-și retragă uniformele tip MAPN de pe Otopeni. Că după expirarea acestui termen voi face o rază printre militarii de pe Otopeni. Pe cel echipat tip MAPN care aparține de altă instituție, îl rețin pentru port ilegal de uniformă. A avut efect.

- Ați fost ani de-a rândul reprezentantul României la ONU. Cum era și cum este văzută Armata Română în mediile americane și occidentale?

- Era, și sper să mai fie văzută și acum, excelent. Am fost, din Ianuarie 1995 până în Iunie 2000, consilier militar, cu rang diplomatic de ministru coesilier la Misinea României pe lângă ONU, la New York. Atunci am susținut participarea contingentelor românești în cadrul Forței ONU din Angola, a polițiștilor civili în Belcanii de vest. Aveam experiența primului contingent de trupe românești ONU trimise în Somalia, în 1992-1993. Eram în contact cu cei mai importanți ofițeri din Departamentul Operațiilor de Menținere Păcii al ONU și de la celelalte 46 de Misuni care aveau consilieri militari. Toți, fără excepție, erau impresionați de prestația contingentelor noastre. Ne-am instruit militarii pentru viitoarele misiuni din NATO pe banchi Națiunilor Unite și am fost avantajat și financiar. Pentru prestația trupelor românești, în cei cinci ani, am primit de la ONU și am transmis guvernului cecuri în valoare de 52 milioane \$.

- Se află Armata Română în pas cu dezvoltarea societății românești?

- DA și NU, dar în sens pozitiv. DA, pentru că se află sub control politic civil, este profesionalizată, aliniată la normele Statului de Drept. Datorită contactului cu celelalte armate din Alianța Nord-Atlantica, ale căror valori le-a asimilat în stil militar, sa aflat și se află înaintea evoluțiilor din societatea civilă. NU, pentru că în evoluția politică și socială a României se manifestă încă fenomene negative, unele grave, care din fericire afectează în mai mică măsură Armata. Pentru că aceasta respinge asemenea fenomene, conștientizînd valorile morale specifice care, sper, să dărească funcționînd ca un sistem imunitar.